

Till: Regeringen
Kulturdepartementet
103 33 STOCKHOLM

Statens försvarshistoriska museers budgetunderlag för åren 2022-2024

Statens försvarshistoriska museer (SFHM) överlämnar budgetunderlag för åren 2022–2024 enligt förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Äskande

Under förutsättning att aviserade anslagsramar hålls oförändrade äskar SFHM om *en tillfällig förstärkning* av anslaget för att säkra arbetsmiljö och kontroll över samlingarna, då SFHM:s samlingsområde inkluderar såväl explosiva, brandfarliga som andra hälsofarliga ämnen, med totalt 1,5 miljoner kronor år 2023 och 2 miljoner kronor år 2024.

SFHM hemställer därutöver om ökade statsbidrag till försvarshistoriska museiverksamheter med *en varaktig höjning* av anslaget med 2,5 miljoner kronor 2022 - 2023 samt ytterligare 0,5 miljoner kronor 2024.

SFHM hemställer om att *låneramen utökas* till 25 miljoner kronor från år 2022.

Finansiering av verksamheten för åren 2022 - 2024 enligt avsnitt 3.

Beslut i ärendet har fattats efter föredragning av Mia Carlsson, ekonomiansvarig, i närvaro av Helene Rånlund, stabschef. I ärendets slutliga handläggning har Noomi Eriksson, avdelningschef Flygvapenmuseum, och Stefan Lundblad, avdelningschef Armémuseum, deltagit.

2021-03-01

Magnus Hagberg
Överintendent

1. Verksamhetens inriktning

UTGÅNGSLÄGE

Corona-pandemins påverkan på verksamheten och dess resultat

Corona-pandemin präglade verksamheten under större delen av 2020 med betydande påverkan såväl på resultat som ekonomi. Myndighetens museer höll stängt för besökare under mer än fem av årets månader och tillämpade kraftiga restriktioner under stor del av övriga året. SFHM lyckades snabbt vidta åtgärder för att balansera kostnadsnivån mot de kraftigt minskade avgiftsintäkterna (-49% jämfört med 2019).

Åtgärderna som SFHM vidtagit under 2020 för att hantera effekterna av pandemin innebär att utgångsläget för kommande år är så pass gott det kan vara givet de stora osäkerheter och utmaningar som myndigheten står inför både på kort och lång sikt. Innehållet i åtgärderna redovisas närmare i myndighetens årsredovisning för 2020 och i den särskilda rapporteringen av uppdrag enligt regleringsbrevet för 2021 som lämnas i samband med budgetunderlaget.¹

En omvärld i omvandling

Flertalet områden och faktorer som lyftes fram i SFHM:s samlade omvärldsanalys inför verksamhetsplaneringen 2021 kändes igen från tidigare år, men hade delvis en annan vinkling eller ett förstärkt fokus till följd av pandemin. Globalisering, urbanisering, demografiska förändringar, rusande teknikutveckling, miljöpåverkan med klimatförändringar och fortsatt individualisering är viktiga meta-trender, det vill säga större utvecklingslinjer, som samhället i stort har att förhålla sig till.

Hur samhällsekonomin, kultur- och resvanor m.m. långsiktigt kommer att påverkas av den pågående pandemin och klimatfrågorna är av stor betydelse för museisektorns förutsättningar och därmed även för utvecklingen av SFHM:s verksamhet. Att säkerhet, krishantering och beredskap står i fokus för samhällsdebatten innebär att intresset för SFHM:s ämnesområde är större än på länge. Det är därför angeläget att som statlig museimyndighet kunna erbjuda kunskap om vårt försvarshistoriska kulturarv och att skapa möjligheter till reflektion kring hur den påverkar vårt samhälle och vår samtid.

---

¹ Redovisning av uppdrag enligt regleringsbrev för budgetåret 2021 angående Coronapandemins påverkan på verksamheten, Dnr 80-1.6/21

FÄRDPLANEN – STATUS OCH INRIKTNING FRAMÅT

SFHM:s strategiska inriktning som sammanfattas i *Färdplan 2022* syftar till att skapa förutsättningar för en mer ändamålsenlig styrning av SFHM:s verksamhet. Övergripande innebär färdplanen att vi sätter användarna i centrum genom att skapa lärande och reflektion i en verksamhet som ska engagera, vara nyskapande och trovärdig. Strategin konkretiseras genom de inriktningsmål som styr arbetet inom de tre verksamhetsområdena; Samlingsförvaltning, Publik verksamhet och Verksamhetsstöd och ledning.

I årsredovisningen för 2020 konstateras att den önskade förflyttning som uttrycks i färdplanen tagit flera stora steg framåt samtidigt som pandemin ofrånkomligen har påverkat möjligheterna att genomföra verksamhetsutveckling på det sätt som var planerat. Etableringen av myndighetens fleråriga planerings- och uppföljningsprocess har fortsatt och konsoliderats. Omvärldsanalysen har spelat en mer tydlig roll i planeringsarbetet och den nya ekonomimodellen har bidragit till att det funnits förutsättningar att fatta beslut om omprioriteringar och budgetförändringar som krävts för att hantera pandemins konsekvenser för verksamheten. Den sammantagna bedömningen i årsredovisningen för 2020 är att SFHM under det gångna året, trots pandemins stora påverkan på verksamheterna, tog väsentliga steg framåt i strävan efter att uppnå färdplanens inriktningsmål vars måluppfyllelse från och med 2020 bedöms genom treåriga indikatorer.

Inriktningsmål i Färdplan 2022

1. Sätta användarna i centrum, vara tillgängliga och angelägna för fler.
2. Dela kunskap generöst, skapa lärande och reflektera kring samtid och framtid genom historien.
3. Låta digitalt tänkande vara en naturlig del av vårt arbete.
4. Dimensionera samlingarna, ta ansvar och tillgängliggöra så att det försvarshistoriska kulturarvet når hela landet.
5. Vara en lärande organisation – internt i SFHM.

I översynen av den strategiska inriktningen som kommer att påbörjas under hösten 2021 är avsikten att tydliggöra SFHM:s verksamhetsperspektiv på hållbarhet, dvs. ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet. För att åstadkomma den fortsatta förflyttning som eftersträvas i färdplanen kommer de närmaste årens verksamhetsutveckling att innebära en fortsatt satsning på ändamålsenlig och säker samlingsförvaltning tillsammans med en successiv förnyelse av de båda

museernas innehåll, såväl musealt som med verksamhetsanpassade lokaler. Samtidigt fortsätter arbetet med att vidareutveckla myndighetsgemensamma arbetssätt, processer m.m. för att skapa en hållbar och lärande organisation. Resursbehoven för att fullfölja arbetet med verksamhetens inriktning bedöms i huvudsak rymmas inom beräknade ramar för anslag och annan finansiering men förutsätter viss förstärkning på grund av förseningar som uppstått i och med pandemin. Se avsnitt 2 *Resursbehov på kort och lång sikt*.

Tre stora projekt som startades upp under föregående år står i fokus i myndighetens verksamhetsplan och budget för perioden 2021–2024; takstolsprojektet med bland annat ombyggnation och ny basutställning på Flygvapenmuseum, registrering av Flygvapenmuseums samlingar samt Armémuseums magasinflytt. Samtliga tre föregås av ett flerårigt arbete utifrån behov som redovisats i tidigare års budgetunderlag.

Takstolsprojektet innefattar ett större renoveringsarbete där nödvändig förstärkning av takstolar och omläggning av tak i Flygvapenmuseums äldre hallar påbörjades under 2020 och kommer att färdigställas under 2021. En ny basutställning förväntas kunna invigas omkring halvårsskiftet 2022. Målbilden för den nya basutställningen är att den ska problematisera kring försvaret i relation till människa, teknik och samhällsutveckling. Takprojektet innefattar även en uppgradering av science centret Flyglabbet och anläggning av en ny lekmiljö utomhus för de yngre besökarna. Därtill planeras en nödvändig ombyggnation av museirestaurangen som visat sig vara klart underdimensionerad för det normala besökarantalet, vilket innebär såväl försämrad service som en risk ur såväl säkerhets- som arbetsmiljöperspektiv.

Det andra stora projektet är **registreringen av Flygvapenmuseums samlingar** som övergick i genomförandefas under 2020 och beräknas kunna slutföras under 2024. Att samlingarna är registrerade är en förutsättning för att uppnå den kontroll som krävs för att kunna säkerställa en trygg och säker miljö för såväl personal som besökare. Mot bakgrund av insamlingsområdet, som innebär att samlingarna innehåller potentiellt farliga föremål, är det av mycket stor vikt att arbetet kan fortgå enligt plan. Arbetet innebär samtidigt en förbättring av det digitala tillgängliggörandet av myndighetens samlingar.

Den tredje prioriteringen är det fleråriga projektet att **omlokalisera Armémuseums permanenta samling** som under 2020 övergick i praktiskt arbete, dvs. genomgång av föremål inför flytt eller gallring. Samlingarnas nuvarande lokaler når inte upp till de minimikrav som kan ställas för en långsiktigt hållbar förvaring av museisamlingar. Därtill kommer hyresnivåerna för befintliga magasin inom kort att öka markant, varför ytterligare investeringar i dessa lokaler för att höja förvaringsstandarden inte är ekonomiskt hållbara. Att finna

ändamålsenliga lokaler för förvaringen av samlingar sker med utgångspunkt i ett inriktningsbeslut med kriterier och en ram för vad som är ekonomiskt hållbart på sikt. Avsikten är att fr.o.m. 2023 uppnå en hyreskostnadsnivå (exkl. indexuppräknings) som motsvarar 2020 års nivå, vilket förutsätter en lokalisering till stor del utanför Stockholmsområdet. Följande faktorer är vägledande:

- Lokalernas ändamålsenlighet (klimat och utformning i relation till arbetsmiljö, arbetsytor, förvarings- och samlingsförvaltningsbehov, konserveringsmöjligheter, säkerhetskrav m.m.).
- Myndighetens ekonomiska förutsättningar.
- Möjligheter till interna synergier i myndighetens samlingsförvaltning.
- Möjligheter till samverkan med andra museer.
- Tillgänglighet och kommunikationsmöjligheter (resor, transporter).
- Social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet.

I samband med utredningen Försvar i förvar överfördes en stor mängd materiel från Försvarsmaktens olika museiverksamheter till SFHM. På landförsvarsområdet kvarstår ännu ett omfattande arbete med att slutföra att **nyinventera, definiera och hantera föremål i denna stödsamling** som bland annat avser fordon. En stor del av dessa föremål tillhör SFHM men nyttjas och brukas av olika lokala försvarshistoriska museer. I det fortsatta arbetet kommer de föremål som kan sägas utgöra vitala delar för den svenska nationella försvarshistorien kvarstå i SFHM:s förvaltning, men övriga föremål kommer överlåtas i enlighet med museilagen till de museiverksamheter där de bäst hör hemma. Flertalet av de fordon som myndigheten ansvarar för är idag utspridda över hela landet och ett stort antal är för närvarande inte förvarade på ett adekvat sätt. I planeringen av den framtida förvaringslösningen för den permanenta samlingen (se ovan) ingår även ytor för en väl avgränsad och definierad fordonssamling, för att därigenom säkerställa att även den delen av det försvarshistoriska kulturarvet bevaras för framtida generationer.

Arbetet med att **identifiera och gallra farliga föremål** som pågått sedan 2017 har inte kunnat genomföras som planerat under 2020 på grund av pandemin. Det kommer att återupptas så snart det finns förutsättningar att genomföra nödvändiga resor för inventering av utlånade föremål till museer runt om i landet, men med en förskjuten tidplan som sträcker sig fram till och med 2024.

Under 2023 och 2024 kommer ett arbete påbörjas med att göra **en översyn av Armémuseums basutställningar** för att göra museet än mer samhälls- och nutidsaktuellt med fokus på det försvarshistoriska skeenden under det sena 1900- och tidiga 2000-talen. Även nuvarande basutställningar som behandlar tidsperioden 1500-talet fram till och med kalla kriget behöver en omfattande översyn. Det är i nuläget närmare 20 år sedan basutställningarna invigdes, och även om uppdateringar har genomförts har dagens besökare andra och delvis nya

förväntningar på såväl berättar- som utställningsteknik. Armémuseum står även inför att genomföra en övergång till LED-belysning i museilokaler och utställningar, något som kommer kräva omfattande investeringar och beräknas pågå under flera år med start 2023.

En lärande och hållbar organisation

Utöver måluppfyllelse som bedöms genom de fleråriga indikatorer och utvecklingen av olika volymmått handlar SFHM:s strategiska inriktningsarbete om att utveckla gemensamma och ändamålsenliga arbetssätt och processer inom både kärn- och stödverksamheterna. Strategiska prioriteringar för 2021 och framåt är fortsatt konsolidering av **processen för idégenerering** som etablerades under 2020, gemensamma arbetssätt gentemot SMHA-museerna och andra militärhistoriska verksamheter, samt tillgänglighet och digitalt tillgängliggörande för att nå ut till fler besökare och användare.

Under 2020 har ett analysarbete gjorts i syfte att ta fram ett **ramverk och en handlingsplan för stöd och samarbete kring Sveriges militärhistoriska arv** (SMHA). Det fortsatta arbetet kan komma att ligga till grund framtida för förslag om ändringar i förordning (2013:1007) om statsbidrag till försvarshistoriska museiverksamheter.

Myndigheten har sedan 2017 bedrivit ett myndighetsövergripande arbete med att säkerställa att samlingarna förvaras på ett säkert och lagenligt sätt utifrån aspekter som arbetsmiljö, brandsäkerhet, explosiva varor och vapenhantering. Utöver det arbete som beskrivs ovan inom respektive museums samlingsförvaltning och publika museibyggnader, fortsätter utvecklingsinsatserna för att stärka det **systematiska miljöarbetet och regelefterlevnaden** inom de olika områden som påverkas.

Den **långsiktiga lokalförsörjningen** är därmed en central fråga i SFHM:s arbete med att skapa hållbara förutsättningar både ekonomiskt, socialt och ekologiskt. Under 2021 inleds även en översyn av SFHM:s lokalbehov som helhet vid Artillerigården i Stockholm.

En viktig grund för fortsatt utveckling av arbetssätt och metoder i linje med färdplanens inriktningsmål är förhållningssättet till **tillgänglighet**. Den nya policy som tagits fram och fastställts i februari 2021 är ett stöd för fortsatt arbete med att ta fram riktlinjer för verksamhetens tillgänglighetsarbete utifrån principen om universell utformning. Tillgänglighet är en viktig del även för SFHM:s **digitala utbud för olika målgrupper och i olika kanaler**. Inriktningen är att arbeta vidare utifrån det digitala kliv som tagits under pandemiåret och att hitta en balans i förhållande till det publika utbud som erbjuds i museerna när dessa åter är öppna

för besökare. Utöver inslag av en digital museiteknik som görs bl.a. i arbetet med kommande basutställningar kommer det digitala utbudet de närmaste åren att fokusera på bland annat förnyelse av web-sidor för SFHM:s olika varumärken, lansering av försvarshistoriska teman på appen Kulturpunkt, samt medverkan med lektioner i sverige.historia.se som tillhandahålls av Statens historiska museer.

Den digitala omvandlingen ställer krav på ett delvis nytt förhållningssätt till kommunikationsarbete där alla medarbetare är mer eller mindre delaktiga. Det innebär i sin tur att kommunikatörernas roll i organisationen förändras. Under våren 2021 genomförs därför en behovsanalys i syfte att vidareutveckla SFHM som **"kommunikativ organisation"**. Underlaget kommer att utgöra underlag för en mer strategisk styrning av kommunikationsverksamheten och delvis även till den kompetensförsörjningsplan som tas fram partsgemensamt och vars syfte är att stödja färdplanens strategiska inriktning. Arbetet med kompetensförsörjningsfrågan har behövt skjutas från 2020 till 2021 till följd av pandemin och kommer att slutföras under innevarande år. Resultatet kommer att ligga till grund av för användning av omställningsmedlen som avsätts årligen.

En prioriterad fråga för SFHM:s **organisatoriska och sociala arbetsmiljö** är att följa upp effekter av Corona-pandemin på kort och lång sikt. Ett digitalt verktyg för löpande uppföljning (via företagshälsovården) kommer att prövas under 2021 i syfte att stärka möjligheterna till proaktivt arbete men också för att fånga upp brister och vidta relevanta åtgärder. Ändrade arbetssätt, hemarbete m.m. under pandemin har en stor påverkan på förutsättningarna att leda och stödja medarbetare. Den satsning på **ledningsgruppsutveckling** som skulle startat 2020 genomförs därför under 2021 trots att det till stora delar behöver ske digitalt. En viktig del i SFHM:s arbete med att lära och utvecklas som organisation är det nya lokala samverkansavtal som varit i kraft i snart ett år. Hur avtalet har fungerat i fråga om delaktighet m.m. följs upp under 2021.

2. Resursbehov på kort och lång sikt

SFHM hemställer om *en tillfällig förstärkning* av anslaget för att säkra arbetsmiljö och kontroll över samlingarna, då SFHM:s samlingsområde inkluderar såväl explosiva, brandfarliga som andra hälsofarliga ämnen, med totalt 1,5 miljoner kronor år 2023 och 2 miljoner kronor år 2024.

SFHM hemställer om att öka statsbidragen till försvarshistoriska museiverksamheter med *en varaktig höjning* av anslaget med 2,5 miljoner kronor 2022 - 2023 samt ytterligare 0,5 miljoner kronor 2024.

SFHM hemställer om att *låneramen utökas* till 25 miljoner kronor från år 2022.

SFHM:s ekonomiska styrning bygger på ett långsiktigt perspektiv med ansvarstagande för såväl ekonomisk som social och ekologisk hållbarhet, och där ekonomin ger förutsättningar att förverkliga den strategiska inriktningen i Färdplan 2022. Resursbehoven för de kommande åren som redovisas i detta avsnitt tar sin utgångspunkt i konsekvensberäkning fram till och med 2024.

KONSEKVENSBERÄKNING FÖR ÅREN 2022 – 2024

SFHM:s årsredovisningen 2020 uppvisar ett positivt utfall för året vilket till största del är ett resultat av en aktiv ekonomistyrning för att löpande justera och parera icke verksamhetskritiska kostnader under ett år av Corona-pandemi och delvis stängda museer. Utifrån den ekonomiska utvecklingen kan konstateras att SFHM:s verksamhet efter ett år med pandemin har en högre grad av anslagsfinansiering än tidigare (91% av totala intäkter). Kostnader som kan ses som "fasta/medelfasta" (d.v.s. hyror, drift och personal) utgör drygt 90 procent av kostnaderna. Inför kommande år så visar de ekonomiska beräkningarna att skillnaderna mellan de årliga pris- och löneomräkningar av anslaget och kostnadsökningar till följd av lönerevision, inflation och ökade lokal- och driftskostnader blir allt mer kännbara för SFHM:s ekonomi. Utöver det står myndigheten dessutom inför flera större investeringar inom snar framtid för att säkerställa den långsiktiga lokalförsörjningen.

Besöksutvecklingens påverkan på resursbehoven

I planeringen och budgeteringen av publik verksamhet har SFHM utgått ifrån att museerna kan öppna för besökare under våren 2021, men med restriktioner som kvarstår i någon form under hela året. Under de efterföljande åren förväntas en försiktig successiv ökning av antalet besökare. Det kan dock visa sig att pandemin leder till mer bestående beteendeförändringar som i sin tur får konsekvenser för besöksutvecklingen inom museisektorn och besöksmålnäringen. Övriga avgifts-

intäkter är begränsade och härrör främst till de publika och efterfrågestyrda verksamheterna såsom visningar, programverksamhet och lokaluthyrning för konferenser, samt omsättningsbaserade hyresintäkter från restaurangerna som hyr in sig i Armémuseum respektive Flygvapenmuseum.

Antaganden om besöksutvecklingen innebär att avgiftsintäkterna bedöms få en mindre betydelse som finansieringskälla under de närmsta åren. Även omsättningen i SFHM:s museibutiker, som utgör ett eget resultatområde, är beroende av antalet fysiska besökare. Genom att det ackumulerade underskottet för butikerna kunde regleras under 2020 har dock förutsättningarna för en ekonomi i balans i denna verksamhet förbättrats väsentligt.

Förutsägbara lokalkostnader

Beräkningen av lokalkostnader i tabell 1 baseras på ett flertal antaganden om kostnadsutvecklingen. Pågående förändringsarbete utgår från att framtida lokaler ska rymmas inom beräknade ramar för SFHM:s anslag. En kostnadsram anges bl.a. i det inriktningsbeslut för SFHM:s förvaring av föremålssamlingar som fastställdes i maj 2020. Målbilden är en stabil lokalhyra med bättre nyttjande av lokalytan genom effektiv förvaring. SFHM:s samlingsområde innehåller många skrymmande föremål, vilket gör att lokalbehovet för samlingsförvaltning är ytkrävande. De pågående inventeringar som nämns ovan är en av flera viktiga grundförutsättningar för att slutligt kunna definiera behovet av lokalytor för förvaringen.

Beräkningarna innehåller även antaganden kring framtida hyresnivåer för såväl Flygvapenmuseum som Artillerigårdskomplexet i Stockholm där omfattande förändringar pågår eller planeras de närmsta åren. Under perioden 2021–2024 beräknar SFHM med att den totala kostnaden för lokaler (inkl. kontor, museibyggnader och samlingsmagasin) ökar med drygt 16 procent. Detta härrör således delvis till indexuppräknningar och stegvisa ökningar i gällande avtal men också utifrån prognostiserade framtida hyreskostnader.

Utbyggnaden av Flygvapenmuseums restaurang förväntas innebära en utökning av hyreskostnaden hos Specialfastigheter AB med ca 1,3 mkr per år om investeringsutgiften kan fördelas på återstående hyrestid, d v s fram till år 2035. Utbyggnaden av restaurangen kommer i huvudsak finansieras via ökade hyresintäkter. SFHM kommer att återkomma med en hemställan om att få teckna ett tillägg till det befintliga hyresavtalet med en löptid som överensstämmer med grundavtalets löptid, i dagsläget 14 år. Även i fråga om kommande hyresavtal behövs en ökad långsiktighet och förutsägbarhet mot bakgrund av de omfattande investeringar i inredning, utrustning och digital infrastruktur som myndigheten måste finansiera.

Tabell 1 Prognos utveckling av anslagsfinansierad verksamhet vid SFHM 2020 - 2024 (löpande priser, tkr)

PROGNOS anslagsfin vht 2020 - 2024 SFHM (TKR)	Utfall 2020	Budget 2021	Prognos 2022	Prognos 2023	Prognos 2024
<i>Prognostiserat anslag</i>	125 434	135 434	137 653	132 989	134 000
Överföring anslagssparande/överskridande	621	2 133	2 762	1 677	-1 131
Intäkt publik verksamhet	643	1 513	1 652	2 285	2 850
Övriga intäkter	576	202	1 147	1 722	1 800
Hysesintäkter restaurang m.fl.	2 246	1 440	2 700	3 100	4 800
Tillgängliga medel	129 520	140 722	145 914	141 773	142 319
<i>Summa löner</i>	-46 614	-51 632	-52 368	-53 520	-54 697
Lokalkostnader	-41 783	-45 372	-48 030	-47 126	-47 437
Kapitalkostnader (Lånefinansierade)	-3 332	-2 540	-3 500	-4 000	-4 200
Summa hyror & kapital	-45 115	-47 912	-51 530	-51 126	-51 637
<i>SMHA Bidrag</i>	-19 725	-19 584	-19 600	-19 600	-19 600
<i>Driftskostnader inkl bevakning</i>	-15 933	-18 832	-20 740	-18 658	-18 387
Beräknade kostnader	-127 387	-137 960	-144 237	-142 904	-144 322
Utfall prognos anslag	2 133	2 762	1 677	-1 131	-2 003

OFINANSIERADE RESURSBEHOV

Verksamhetens inriktning som beskrivs i avsnitt 1 bedöms i huvudsak kunna finansieras inom ramen för beräknade anslagsnivåer som angavs för åren 2021-2023 i budgetpropositionen för 2021. Som framgår av tabell 1 beräknar SFHM ett ofinansierat underskott på 1,5 mkr 2023 samt 2 mkr 2024. De anslagsbehov och övriga förslag till förstärkningar som SFHM föreslår inför perioden 2022-2024 redovisas nedan.

1 SÄKRA SAMLINGAR

För att klara genomförandet av arbetet med att säkra myndighetens samlingar föreslås resursförstärkningar och åtgärder inom följande områden:

○ *Digitalisering och behov av registrering*

Uppordning och digitalisering av samlingar är verksamhetskritiskt för att kunna bedriva en aktiv samlingsförvaltning. I Riksrevisionens rapport *Bevara samlingarna – säkerhetsarbetet i de statliga centralmuseernas samlingsförvaltning* (RiR 2019:5) lyfts föremålens digitala spårbarhet fram som central för att minska risken för stöld och förlust. Att samlingarna är digitalt tillgängliga med kvalitetssäkrade data är centralt för museernas möjlighet att bidra till forskning och annan kunskapsuppgörelse.

Eftersläpningen på området är så stor att det krävs särskilda åtgärder för att museerna ska kunna komma till rätta med den till en rimlig nivå inom överskådlig tid. Centralmuseerna gemensamt återkommer nu med hemställan om en satsning från regeringen på uppordning och digitalisering av samlingarna. Mot bakgrund av pandemin är en sådan satsning än mer angelägen. Det kan ske antingen genom direkta anslag avsedda för detta ändamål, alternativt genom en riktad arbetsmarknadsinsats likt sysselsättningsprojekten Sesam och Access, som ger tillgång till kvalificerad kompetens samt viss teknisk investering.

○ *Resursbehov 2024 på grund av förseningar kopplat till Corona-pandemin*

Mot bakgrund av de förseningar som uppstått i de projekt och inventeringsarbeten som avser Säkra samlingar uppstår ett anslagsbehov även under 2023 och 2024 på motsvarande 1,5 respektive 2 mkr. En förstärkning bedöms som nödvändig för att klara genomförandet av följande insatser, vilka beskrivs närmare i avsnitt 1:

- Registreringen av Flygvapenmuseums samlingar.
- Inventeringen av utlånade föremål med potentiell risk (explosiva, brand- och hälsofarliga).
- Nyinventeringen av stödsamlingar inklusive fordon från Försvarsmakten.

2 HÖJNING AV STATS BIDRAG TILL FÖRSVARSHISTORISKA MUSEIVERKSAMHETER

SFHM har i tidigare års budgetunderlag lyft frågan om utökade anslagsmedel för beslut enligt förordning (2013:1007) om statsbidrag till försvarshistoriska museiverksamheter. Medlen får även användas till kostnader vid SFHM som är förenade med upprätthållande av dessa verksamheter. De motiv som redovisats tidigare år är fortfarande i hög grad aktuella. I och med pandemin har de dessutom förstärkts. I SFHM:s årsredovisning redogörs för de åtgärder som myndigheten vidtagit för att underlätta möjligheterna för SMHA-museerna att upprätthålla verksamheten under pandemin och förhoppningsvis även i framtiden. Av denna

verksamheten under pandemin och förhoppningsvis även i framtiden. Av denna anledning har SFHM, trots begränsade möjligheter, prioriterat att utöka medlen för statsbidrag också i 2021 års budget.

Risken för konkurs och nedläggningar bland dessa försvarshistoriska museiverksamheter finns alltid men den bedöms ha ökat betydligt till följd av pandemin. Om detta förverkligas kommer SFHM att stå inför en omfattande uppgift att ta hand om återlämnande av en stor mängd föremål som finns utlånade till olika SMHA-museer runt om i landet. SFHM:s nuvarande anslagsresurser kommer i en sådan framtida utveckling vara otillräckliga. Att öka möjligheterna till fortlevnad genom höjda statsbidrag till försvarshistoriska museiverksamheter som i grunden är väl fungerande bör därför prioriteras.

- SFHM hemställer om att öka statsbidragen till försvarshistoriska museiverksamheter med *en varaktig höjning* av anslaget med 2,5 miljoner kronor 2022 - 2023 samt ytterligare 0,5 miljoner kronor 2024.

Förslaget lämnas efter samråd med Statens maritima och transporthistoriska museer (SMTM) som ansvarar för beslut om statsbidrag avseende de marina försvarshistoriska museiverksamheterna.

3. Förslag till finansiering av verksamheten 2022 - 2024

SFHM föreslår en finansiering av verksamheten för perioden 2022–2024 enligt avsnitt 3.

ANSLAGSMEDEL

I förslaget till finansiering nedan ingår de resursförstärkningar som föreslås i avsnitt 2 *Resursbehov på kort och lång sikt* där bakgrund och motiv beskrivs närmare.

Tabell 2 Förslag till verksamhetens finansiering (fasta priser, tkr)

Finansieringskälla	2020 utfall	2021 budget	2022 beräkning	2023 beräkning	2024 beräkning
Anslagsfinansiering:					
Uo. 17, anslag 8:1 .ap.9 enl. BP21	125 434	135 434	137 653	132 989	134 000
Anslagsbehållning	621	2 133	2 762	1 677	-1 131
Resursförstärkning under 3 år för arbete med säkrandet av samlingarna				1 500	2 000
Ökning av bidrag till SMHA-museer			2 500	2 500	3 000
Summa anslagsfinansiering	126 055	137 567	142 915	138 666	137 869
Avgiftsintäkter som disponeras:					
Verksamhet med full kostnadstäckning	-989	92	150	75	80
Övriga avgiftsintäkter som disponeras	3 301	3 155	5 499	7 107	9 450
Summa avgiftsintäkter som disponeras	2 312	3 247	5 649	7 182	9 530
Total finansiering	128 367	140 814	148 564	145 848	147 399

BERÄKNADE INTÄKTER FÖR AVGIFTSBELAGD VERKSAMHET

SFHM bedriver i enlighet med regleringsbrevet avgiftsbelagd verksamhet med krav på full kostnadstäckning i butiksverksamheten vid museerna samt i uppdragsverksamheten. Butiksverksamheten är del av den avgiftsbelagda verksamhet inom myndigheten som drabbats hårt av pandemin. Även visnings- och programverksamhet samt konferens och event uppvisar kraftigt minskade intäkter under 2020 och i tabellen nedan är intäkterna beräknade utifrån ett försiktigt antagande om att verksamheten från och med hösten 2021 ska börja öppna upp igen i en större omfattning. Armémuseum planerar att ha en tillfällig utställning med entréavgift även under kommande år.

Resultatområdet Uppdragsverksamhet avser huvudsakligen den fanproduktion som sker på beställning från Försvarsmakten. Här balanseras kostnader och intäkter över tid för att undvika större ekonomiska svängningar mellan år då fantillverkning är en tidsmässigt lång process som innehåller flera steg i produktionen från beställning till färdig leverans. Utifrån en bedömning av Försvarsmaktens efterfrågan på nya fanor de kommande åren beräknas omsättning uppgå till ca 2,5 miljoner kronor årligen.

Vht	T.o.m. 2019	År -1 2020 utfall			År 0 2021 prognos			År 1 2022 beräkning			År 2 2023 beräkning			År 3 2024 beräkning			
	Ack. +/- t.o.m. 2019	Int. 2020	Kost. 2020	+/- 2020	Int. 2021	Kost. 2021	+/- 2021	Int. 2022	Kost. 2022	+/- 2021	Int. 2023	Kost. 2023	+/- 202 3	Int. 2024	Kost. 2024	+/- 202 4	Ack. +/- utgå. 2024
Verksamhet med full kostnadstäckning																	
Försäljning av varor	-815	1 354	-1 974	-620	2 106	-2 079	27	1 800	-1 750	50	2 000	-1 975	25	2 100	-2 070	30	132
Undersök- ningar, utred- ningar och andra tjänster	84	1 907	-2 276	-369	2 500	-2 435	65	2 500	-2 400	100	2 500	-2 450	50	2 500	-2 450	50	-20
Summa	-731	3 261	-4 250	-989	4 606	-4 514	92	4 300	-4 150	150	4 500	-4 425	75	4 600	-4 520	80	112
Övrig avgiftsbelagd verksamhet																	
Entréer och visningar		460			499			801			1 075			1 500			
Övrigt		2 841			2 656			4 698			6 032			7 950			
Summa		3 301			3 155			5 499			7 107			9 450			

LÅNERAM OCH KREDITER

SFHM har haft en relativt låg investeringstakt under de senaste åren men prognostiserar att den ökar markant under 2021–2023. I och med de projekt som beskrivits ovan så står SFHM under de närmaste åren inför ett större investeringsbehov. Dessa investeringar sker delvis genom anläggningstillgångar som finansieras genom lån i Riksgäldskontoret men även av externa medel. Bland annat finansieras Flygvapenmuseums nya basutställning till största del av extern

finansiering. Behoven av anslagsmedel för amorteringar och räntor är beaktade i den prognos över anslagsutvecklingen som redovisas i avsnitt 2, tabell 1.

De större verksamhetsinvesteringarna kommer bestå av bland annat magasininsinredning för mer långsiktig förvaring, byte till ledbelysning samt uppdaterad basutställning i Armémuseum, m.m. Från och med 2022 föreslås därför en utökad låneram i Riksgäldskontoret på 15 miljoner kronor till 25 miljoner kronor fr o m 2022 för att även ha utrymme att parera nödvändiga investeringar som i dagsläget är preliminära i storlek.

Tabell 4 Verksamhetsinvesteringar

Verksamhetsinvesteringar	2020 Utfall	2021 Prognos	2022 Beräknat	2023 Beräknat	2024 Beräknat
Datasystem, rättigheter m.m.	165	2 425	250	100	100
Maskiner, inventarier och installationer m.m.	1 793	1 157	1 098	1 100	1 000
Byggnader, mark och annan fast egendom	0	0	0	0	0
Övriga verksamhetsinvesteringar	1 336	12 639	10 800	4 800	3 000
Summa verksamhetsinvesteringar	3 294	16 221	12 148	6 000	4 100
Finansiering					
Lån i Riksgäldskontoret (2 kap. 1 § kapitalförsörjningsförordningen)	2 539	11 021	7 648	4 800	3 100
Bidrag (2 kap. 3 § kapitalförsörjningsförordningen)	755	5 200	4 500	1 200	1 000
Summa finansiering	3 294	16 221	12 148	6 000	4 100

Tabell 5 Låneram och räntor för verksamhetsinvesteringar

Låneram och räntor för verksamhetsinvesteringar	2020 Utfall	2021 Prognos	2022 Beräknat	2023 Beräknat	2024 Beräknat
IB lån i Riksgäldskontoret	6 973	5 909	14 430	18 578	19 378
Nyupplåning (+)	2 397	11 021	7 648	4 800	3 100
Amorteringar (-)	-3 461	-2 500	-3 500	-4 000	-4 200
UB lån i Riksgäldskontoret	5 909	14 430	18 578	19 378	18 278
Beslutad/föreslagen låneram	10 000	15 000	25 000	25 000	25 000